

Onzen Heertje,
erfgoedvereniging vzw
Trommelstraat 15 - Dagerstraat 11A
8970 Poperinge - wicrib@skytel.be

Leerhuis Bethlehem

3e zondag veertigdagentijd A

Ex. 17: 3-7

3 Maar omdat het volk daar hevige dorst leed, bleef het klagen. Waarom hebt u ons uit Egypte weggevoerd ? zeiden ze tegen Mozes . Om ons van dorst te laten sterven, met onze kinderen en ons vee ?

4 Mozes riep luid de HEER aan. Wat moet ik met dit volk beginnen ? vroeg hij. Er hoeft niet veel meer te gebeuren of ze stenigen mij! 5 De HEER antwoordde Mozes: Ga samen met een aantal van de oudsten van Israël voor het volk uit. Neem de staf waarmee je op de Nijl hebt geslagen in je hand en ga op weg. 6 Ik zal je opwachten op de rots bij de Horeb . Als je op de rots slaat, zal er **water** uit stromen, zodat het volk te drinken heeft. Mozes deed dit, in het bijzijn van de oudsten van Israël. 7 Hij noemde die plaats Massa en Meriba, omdat de Israëlieten Mozes daar verwijten hadden gemaakt en omdat ze daar de HEER op de proef hadden gesteld door te vragen: Is de HEER nu in ons midden of niet ?

KOMMENTAAR

Massa en Meriba

Het volk bleef maar klagen en zó stelden ze God op de proef. *Natuurlijk is God niet bij ons, want als Hij bij ons was zouden we wel te drinken hebben gekregen. Mozes geeft deze plek een bijzondere naam: Massa=plaats van verbittering en vervolgens Meriba= plaats van verzoeking of beproeving.*

God laat Mozes zeggen *Opent uwe mond, eist van Mij vrijmoedig. Op mijn trouwverbond schenk ik zo gij het smeekt, mild en overvloedig al wat u ontbreekt.*

De namen Massa en Meriba waren dus geen bestaande plaatsen, maar namen die Mozes aan die plek heeft gegeven.

Als Israël later in het beloofde land zal zijn gekomen, zal het volk door die namen te horen, herinnerd worden aan hun opstandigheid, en verbittering en aan het feit dat ze God daar mee **beproefd** hadden. Massa en Meriba bestaan nog steeds voor de christen. Als we bij tegenslagen gaan mopperen: God ziet het niet en God hoort het niet. God heeft ons in de steek gelaten. We merken niets van Hem. Dan zijn we opnieuw in

Massa en Meriba.

En Mozes antwoordt ook voor ons: Je mag gerust alle dingen **vrijmoedig** aan God vragen, want Hij is geen wispelturige God. Hij heeft een verbond met ons gesloten. Zij NAAM is Ik ben (wel) bij U. Ik hou Mijn Verbond.

Massa en Meriba worden in de psalmen herhaaldelijk genoemd als een waarschuwing. Als u de NBG vertaling Hebr. 3: 8 leest dan zijn de woorden:

verbittering en **verzoeking** gewoon

de vertaling. De NBV vertaling luidt: *wees dan niet koppig als tijdens de opstand, toen jullie mij beproefden in de woestijn.* Het **verhardt uw harten niet** wordt in de NBV is een te sterke vertaling wees niet koppig. Dit woord heeft toch een andere gevoelswaarde. Verharding is je hart toesluiten, koppigheid gaat niet zo ver.

μη σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ,

Ps. 95

juichen voor onze **rots**, onze redding.

2 Laten wij hem naderen met een loflied,
hem toejuichen met gezang.

3 De HEER is een machtige God,
een machtige koning , boven alle goden verheven.

4 Hij houdt in zijn hand de diepten der aarde,
de toppen van de bergen behoren hem toe,

5 van hem is de zee, door hem gemaakt,
en ook het droge, door zijn handen gevormd.

6 Ga binnen, laten wij buigen in aanbidding,
knielen voor de HEER, onze maker.

7 Ja, Hij is onze God en wij zijn het volk dat hij hoedt,
de kudde door zijn hand geleid. Luister vandaag naar
zijn stem:

**8 Wees niet koppig als bij Meriba,
als die dag bij Massa, in de woestijn,**

9 toen jullie voorouders mij op de proef stelden,
mij tartten, al hadden ze mijn daden gezien.

10 Veertig jaar voelde ik weerzin tegen hen.

Ik zei: Het is een stuurloos
volk
dat mijn wegen niet wil
kennen.

11 En ik zwoer in mijn
woede:

Nooit gaan zij mijn
rustplaats binnen!

KOMMENTAAR

Het beeld van de rots, de standvastigheid, trouw en
duurzaamheid is voor de moderne mens strak, heeft geen
aantrekkingskracht en *het is vooral zo saai, weet U?*
En toch we hebben heimwee naar *een ankerpunt, een veilige
en betrouwbare gids*. Het grote verhaal doet het niet meer,
maar de boodschap, die stuurloosheid predikt, populistische
en of beginselloze spinsels willen uitproberen *zonder God,
zonder zin en zonder beroep op rede, hart en mystiek* bieden
de mens enkel inspiratie voor zelfvernieting (euthanasie en
suïcidaal gedrag).

De bijbel inspireert om te bouwen op de rots. Paulus noemt Jezus, de rots. Petrus krijgt Zijn naam (steenrots) omwille van zijn uitspraak¹.

De Bijbel gebruikt hier het woord Messias.

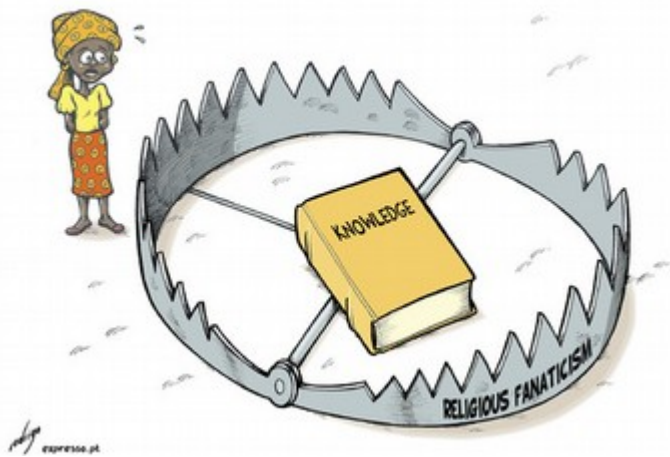
MESSIAS

Aanvankelijk werd in Israël alleen de koning gezalfd: daarom was hij *masjach*, messias of *Jahwe's gezalfde*. Hij was als gezalfde '-de man naar Gods hart, de met Gods

kracht uitgeruste². Deze traditie werd nadien opgenomen in de grote religieuze overlevering van Israël als plaats van Gods heilshandelen³ deze traditielaag wordt Israëls koning, als gezalfde, *zoon van God* genoemd (aanstelling tot koning *Ik zal u tot Vader zijn, en gij mij tot Zoon*). Christus en Zoon van God zijn de ambtelijke namen van de

koningen van Israël. Later wordt deze koninklijke christus-traditie bezegeld door een verbond van God met de davidische dynastie⁴. Gaandeweg ging de koning bovendien zo'n overheersende figuur worden dat hij alle andere functiekenmerken tot zich trok: de davidische koning of christus kreeg ook priesterlijke en profetische trekken.

Gevolg daarvan was dat, na de val van het koninkrijk en bij het begin van de ballingschap, eerst de hogepriesters, nadien ook de priesters, en tenslotte de profeten door zalving werden aangesteld in hun ambt. Op zijn beurt

1 Matt. 16:18 'U bent de messias, de Zoon van de levende God,' antwoordde Simon Petrus. .

2 1 Sam. 13: 14, 1 Sam. 2: 10; ps. 21: 2.

3 2 Sam. 7: 4-17.

4 2 Sam. 23: 1-7; ps. 2 en 110.

ging vooral de gezalfde hogepriester koninklijke allures aannemen: hij is *de gezalfde vorst*⁵. Zijn christus-functie is: Jahwe's recht hoeden, leraar zijn in Israël, in volledige toewijding aan de zaak van God. Van zijn kant is de gezalfde profeet bij uitstek *de man van de Geest*; *zalven* betekent hier de profetische geest aan iemand doorgeven. Via het christus-begrip der zalving vertoonden de oorspronkelijk duidelijk onderscheiden functies - koning, priester, profeet - de neiging om in elkaar over te lopen. Omdat de oorspronkelijk-koninklijke zalving en het koningsinstituut de Rechters in Israël opvolgden, trok ook de koningszalving het charismatisch aspect van de Rechters tot zich, die door de Geest waren gedreven. *Jahwe was met hen* en Gods Geest rustte op hen. Toen Samuel de koning zalfde, zei hij, dat God met de koning was en dat hijzelf tot God gekeerd moest zijn, en dit *om Israël te verlossen*. **Christus** ging daarom betekenen *God met ons én de mens bij God*, d.i. prototype van de vrome God-vereerder: het hart van de Christus is *ongedeeld met Jahwe*⁶, *voor Jahwe wandelend in zuiverheid en oprechtheid van hart*. Daarom is de christus of koning *verlosser*: middelaar tussen God en het volk. Omdat de schrijvers van het Eerste Verbond ontgoocheld waren in het gedrag van de koning werd de Davidsche christus geharmoniseerd met mozaïsche trekken in het ideale beeld van de koninklijke christus. Zij schilderen Mozes als *de lijdende dienaar, deemoediger dan alle mensenkinderen*⁷. De gestalte van messias als *de met Gods Geest vervulde*; een christus-begrip dat zowel op koninklijke, als op priesterlijke en profetische figuren kon worden toegepast is zo gegroeid.

Twee *messiaanse* strekkingen zijn het gevolg: het **dynastiek-davidisch messianisme** en het **profetisch messianisme**. Toch kreeg pas in het latere jodendom deze christus-figuur een **eschatologische betekenis**.

5 Dan. 9: 25.

6 1 Kon. 11: 4, 1 Kon. 9,4.

7 Deut. 1, 36-37 4, 21-22; 34, 5; Num. 12, 1-3.

In het judaïsme van Jezus' tijd en in het nieuwe testament komen de zoëven genoemde teksten a.h.w. in bloemlezing samen. Hij is immers *gezalfd*⁸, d.i. Gods Geest rust op hem⁹. In Jes. 42, die later in eenzelfde perspectief werd gelezen, zag men mozaïsche trekken van deze profetische christus: hij is de grote leraar der gerechtigheid, d.i. in joodse zin: de ware vertolker van de Wet als openbaring van Gods wil. Daarmee bracht men

Deut. 18,9-22 in verband: een komende **profeet** als **Mozes**. Deze christus heeft geen dynastiek-davidisch messiaanse trekken; hij is gezalfd, door God aangesteld en gezonden als profet om een blijde boodschap te brengen: enerzijds van de komende Gods, maar dat

betekent anderzijds Sions redding, heil en bevrijding voor ongelukkigen en bedroefden, oordeel tevens over alle ongerechten, een oordeel dat wordt uitgesproken met *een tong scherp als een zwaard*¹⁰. Waar deze profetische christus verschijnt, komt vrede, recht en bevrijding. Het is een komende, profetische christus-figuur met tevens priesterlijke trekken niet een heersersmessias.

8 $\chi\rho\iota\sigma\tau\omicron\varsigma$ = Christos: Jes. 61: 1-2.

9 Jes. 59: 21.

Later zal het rabbinisme Haggai, Zacharia en de anonieme Maleachi als de laatste profeten beschouwen. Maar dit verdwijnen van de profeten verraadt iets anders, een andere visie op het profetisme. Van profetische beweging wordt Israël in het jodanisme een godsdienst van het gewijde boek. Schriftgeleerden nemen de plaats over van wat vroeger de profeten deden: Gods wil interpreteren vanuit de tekenen der tijden¹¹. Nu begint de periode van de hermeneuse (haggada en halakha) van bijbelteksten. Ezra las in het boek van Gods tora, vertalend en zinnuitleggend, en men begreep wat was voorgelezen¹². Gods wil en boodschap leert men nu kennen niet meer door levende profeten maar door de hermeneutiek van gewijde teksten, die als uit de hemel komend worden beschouwd. De profeten geraken in de achterhoek. De *boeken van Mozes worden Gods tora*¹³. Na de val van Jerusalem (a. 70) zullen rabbijnen zelfs zeggen dat *sinds de tempelverwoesting de profetengave aan zwakzinnigen is geschonken*.

Die Mozes herbronning die de profeten achter stelde (Griekse diaspora met Philo¹⁴) stelde Mozes voor als goddelijke wonderman. Mozes en de profeten wederom opnemen, is in de ogen van de vertegenwoordigers van

10 Jes. 52: 7 en 61: 1-2, Jes. 61: 1-2, Jes. 52: 7 en 61: 1-2, Het is zelfs niet onwaarschijnlijk, dat er in Jezus' tijd bloemlezingen - 'testimonia' - bestonden waarin teksten zijn verzameld, zoals men ook in Grot 4 in Qumrân bloemlezingen heeft gevonden uit bijbelse (oudtestamentische) teksten, waaruit men (behalve een eschatologische profeet) de opvatting van een dubbele messias bewees: een priesterlijke messias en een koninklijk-davidische.

11 Nu begint de periode van de hermeneuse (haggada en halakha) van bijbelteksten.

12 Neh. 8: 8. Schillebeeckx verwijst naar R. Le Déaut, *Les études targumiques*, in: ETL 44 (1968) (5-34) 5.

13 Strack-Billerbeck, I, 601.

14 Josephus, *Antiquitates*, 2, 201-204. 233. 331; 4, 326, die Mozes uitdrukkelijk een 'theios aner' noemt.

het officiële bestel op zich al een bedreiging en dit wordt als provocatie aanzien.

Jezus zet die perceptie door het in apocalyptisch perspectief volgens de tijdgeest dier dagen. Daniël - en veel niet-canonieke, joodse literatuur - zijn daarvan getuigen. Dat de geest Gods een gave van de eindtijd is, was reeds eerder gezegd¹⁵; maar Joël formuleert het krachtig: in die dagen zal heel Israël een volk van profeten zijn (3,1-5). Daarom ontstonden er naast het officiële judaïsme allerlei volksstromingen die gevoed werden door de oude profetische teksten via het kanaal van apocalyptische exegese.

Want onder de hasmonese dynastie werd de functie van koning en hogepriester in één persoon verenigd (en dan nog wel geen Davidszoon), zij het *voorlopig* (in afwachting van een betere, profetische beslissing¹⁶). Daardoor gaat het christus-begrip van de gezalfde zweven.

Door de ontgoocheling van de hasmonese dynastie, die bloei bracht maar het volk aan zijn lot overliet, wordt juist in volksbewegingen het verlangen wakker naar een groots ingrijpen van God. Onder de romeinse bezetting groeit dit verlangen tot een universele zekerheid. Daarbij hielp de apocalyptische tijdgeest. God gaat een groot profeet zenden.

Volgens de joodse geschiedschrijver (Flavius) Josephus voorspelde aldus tijdens de joodse oorlog een profeet op basis van Daniël-teksten precies de week waarop God verlossend zou ingrijpen; en metterdaad, zegt Josephus, in 70 bij de bestorming van de tempel vonden de

15 Jes. 32: 15; 44: 3; Ezech. 11: 19; 36: 26-27.

16 1 Makk. 14: 25-49.

romeinen daar 6000 joden wachtend op Gods komst¹⁷. Hand. 5,35-39 zinspeelt op

Na 70 (val van Jeruzalem) kwam er een nieuwe apocalyptische opbloei (de tijd dus waarin, behalve hoogstwaarschijnlijk Mc., al de evangeliën zijn geschreven en veel andere nieuwtestamentische teksten). De Jezusrapporten door de evangelisten komen tussen de twee hoogtepunten van die apocalyptische verwachtingen. De literatuur buiten de evangeliën hebben geen aandacht voor een figuur maar wel voor het radicaal nieuwe dat van God komt. De schrijver is een charismatisch bijbel uitlegger, die zelf geen gezag heeft en daarom zijn visioenen en profetieën, uitleg van de bijbel (eschatologische exegese), op naam schrijft van de

¹⁷ We halen onze verwijzing bij Schillebeeckx Het verhaal van een levende. *De bello Judaico* 6, 285-286, gecit. bij M. Hengel, *Die Zeloten*, 249. Apoc. 11, 1-2 zou wel eens een allusie kunnen zijn op deze profetie.

groten uit het verleden: Mozes, Daniël, Ezra, Henoch, Elia, enz. Daarom is deze apocalyptische exegese in wezen pseudoniem. Zij gaat het liefst over bijbelse figuren van wie gezegd wordt dat zij 'ontruikt' zijn, d.i. voor óf na hun dood opgenomen bij God (vooral Henoch en Elia, ook Mozes)¹⁸.

In die context zijn wonderen legitimatie van de profetische zending en blijk van het aanbreken van de heilstijd.

De eschatologische heilsfiguur van de '*Elias redivivus*', door Maleachi 3:1 met 3,23-24 reeds aangekondigd, die tot opdracht heeft het twaalfstammen-rijk te herstellen¹⁹, is niet de voorloper van de messiaanse eschatologische figuur, maar onmiddellijke wegbereider van God. Niettemin wordt reeds in de voor-christelijke tijd de eschatologische Elia in verband gebracht met de grote nationaalpolitieke verwachtingen en zo tot voorloper van de messias gemaakt. De christelijke identificatie van Johannes de Doper met de voorloper van Jezus als de Christus gebruikt dus een (bijv. in Qumrân) reeds voorgegeven model.

De politiek Messiasgedachte is uiteraard ook verspreid. De eindtijdelijke *profeet als Mozes*, vooral in Qumrân, met zelfs uitdrukkelijke verwijzing naar Deut. 18: 15-18. De eindtijdelijke *profeet als Mozes* zal de wetgeving tot voltooiing brengen en haar geldig uitleggen.

Er is een na-christelijk messias, de *eschatologische Moses redivivus*. Hier gaat het niet om een eschatologische interpretatie van Deut. 18: 15-18, maar om de *ont-rukte* Mozes zelf, nu bij God levend, en eindtijdelijk terugkomend; het idee is van latere, rabbijnse inslag.

18 Maleachi (zelf een anonieme bundel) had reeds geschreven: 'Zie! ik zend mijn heraut om voor mij de weg te bereiden... Zie, hij komt, zegt Jahwe... Zie, ik ga u de profeet Elia zenden voordat de dag van Jahwe komt, de grote, vreeswekkende dag' (3: 1. 23.24; ook Sirach 48: 10-11).

19 Sirach 48: 10; zie Jes. 49: 6.

In het transfiguratieverhaal verschijnt Jezus geflankeerd door de eschatologische Elia en Mozes, wat suggereert dat beider functies en betekenis in het judaïsme niet volledig samenvielen. In religieuze zin is Christus, de gezalfde met Gods geest, en uiteindelijk zelfs Davidszoon.

Dankzij de verdieping van de scheppingsgedachte vooral in deuterio-Jesaja, 'toen Jahwe de gehele wereld a.h.w. voor Israël ontsloot en zijn macht over de volkeren openbaarde', werd het geloof levendig dat 'God zelf gaat heersen' (ps. 47; 93: 95-99; 22:29; Mal. 1: 14). Deze universele koningsheerschappij oefent Jahwe uit via Israël (Jes. 43: 15; 44: 6). Maar in zijn plaats zal een stedehouder op aarde, uiteraard Israëls eigen koning, regeren. Dit rijk wordt dan tenslotte eschatologisch, *eindtijdelijk* gekwalificeerd (Jes. 24: 23; 33: 22; Zach. 14: 9.16; Obadja 21). Zo groeide (in vrij late teksten) het uitzien naar een **eschatologische davidische wereldheerser**. Deze verwachting ontstond na de ballingschap in Juda, waar zich onder de perzische overheersing een nieuwe gemeente had gevormd.

De Qumrân-essen en leggen de nadruk op het hogepriesterlijke messianisme, de farizeeën op het koninklijke messianisme. In diezelfde tijd als het opkomend messianisme is er, behalve de nadruk op de chassidische opvatting van het naderende Godsrijk²⁰, ook de doorbraak van de verrijzenisidee.

We gaan niet in op de kluwen die men door de vondsten van Qumran voor ogen krijgt. We concluderen uit Schillebeeckx.

Aldus de Qumrân-verwachtingen, waarin geen sprake is van een komende mensenzoon. Het parabel-boek van Henoch is onbekend in Qumrân, en nergens vindt men in de Qumrân-literatuur (naar het oordeel der deskundigen) een duidelijke allusie op de mensenzoon. Hoogtepunt - en situatie van de esseense messiasverwachting in Jezus' dagen - was het hoopvol uitzien naar een davidische koning(-priester) messias, *door God voortgebracht*, met allusies op ps. 2 en ps. 110. Verwijzingen tevens naar Dan.: 14 (een *hemelse figuur*) en naar Jes. 9: 5 en 7: 14 (de Emmanuël - volgens het Grieks - uit een maagd geboren) laten vermoeden dat uiteindelijk een maagdelijke geboorte van een uit de hemel komende messias wellicht reeds een voor-christelijke, joodse davidsmessiaanse opvatting was. De tradities van de messias en de mensenzoon hebben elkaar beïnvloed. In Qumrân ontbreekt echter zowel de mensenzoon en de messias als de *lijdende knecht van Jahwe*.

²⁰ Dan. 3: 45; 4: 31; 5: 27 enz.

De uitspraak van Petrus ondervraagt ons over van de bekende achtergronden die de termen Christus en Messias vanuit de traditie kregen. Petrus moet een straffe theoloog geweest zijn.

Rom. 5,1-2.5-8

PRIVACY
VOEL JIJ JE
VEILIGER
ALS IK ALLES
VAN JE WEET

Loesje

1 Wij zijn dus als rechtvaardigen aangenomen op grond van ons geloof en leven in vrede met God, door onze Heer Jezus Christus . 2 Dankzij hem hebben we door het **geloof** toegang gekregen tot Gods genade , die ons fundament is, en in de hoop te mogen delen in zijn luister prijzen we ons gelukkig. 3 En dat niet alleen, we prijzen ons zelfs gelukkig onder alle ellende, omdat we weten dat **ellende** tot volharding leidt, 4 **volharding** tot betrouwbaarheid, en **betrouwbaarheid** tot hoop. 5 Deze hoop zal niet worden beschaamd, omdat Gods liefde in ons hart is uitgegoten door de **heilige Geest** , die ons gegeven is. 6 Toen wij nog hulpeloos waren is Christus immers voor ons, die op dat moment nog schuldig waren, **gestorven**. 7 Er is bijna niemand die voor een rechtvaardig mens wil sterven; slechts een enkeling durft voor een goed mens zijn leven te geven. 8 Maar God bewees ons zijn liefde doordat Christus voor ons gestorven is toen wij nog zondaars waren.

KOMMENTAAR

Deze tekst bereid voor op de Evangelietekst die over het levend water gaat uit de rots in de wildernis of de put in Samaria. Het levend water (Jezus: (de) Messias) is hier toegepast op de verlossing uit de zondige situatie: de hergeboorte naar geest en waarheid uit het gesprek met Nicocemus.

Joh. 4: 5-42

5 Zo kwam hij bij de Samaritaanse stad Sichar²¹, dicht bij het stuk grond dat Jakob aan zijn zoon Jozef gegeven had, 6 waar de Jakobsbron is. Jezus was vermoeid van de reis en ging bij de bron zitten; het was rond het middaguur. 7 Toen kwam er een Samaritaanse vrouw water putten. Jezus zei tegen haar: Geef mij wat te drinken. 8 Zijn leerlingen waren namelijk naar de stad gegaan om eten te kopen. 9 De vrouw antwoordde: Hoe kunt u, als Jood, mij om drinken vragen Ik ben immers een Samaritaanse! Joden gaan namelijk niet met Samaritanen om. 10 Jezus zei tegen haar: Als u wist wat God wil geven, en wie het is die u om water vraagt, zou u hem erom vragen en dan zou hij u levend water geven. 11 Maar heer, zei de vrouw, u hebt geen emmer, en de put is diep waar wilt u dan levend water vandaan halen 12 U kunt toch niet meer dan Jakob, onze voorvader Hij heeft ons die put gegeven en er zelf nog uit gedronken, en ook zijn zonen en zijn vee. 13 Iedereen die dit water drinkt zal weer dorst krijgen, zei Jezus, 14 **maar wie het water drinkt dat ik hem geef, zal nooit meer dorst krijgen**. Het water dat ik geef, zal in hem een bron worden waaruit water opwelt dat eeuwig leven geeft. 15 Geef mij dat water, heer, zei de vrouw, dan zal ik geen dorst meer hebben en hoef ik ook niet meer hierheen te komen om water te putten. 16 Toen zei Jezus tegen haar: Ga uw man eens roepen en kom dan weer terug. 17 Ik heb geen man, zei de vrouw. U hebt gelijk als u zegt dat u geen man hebt, zei Jezus, 18 u hebt vijf mannen gehad, en degene die u nu hebt is uw man niet. Wat u zegt is waar. 19 Daarop zei de vrouw: Nu begrijp ik, heer, dat u een **profeet** bent! 20 Onze voorouders vereerden God op deze berg, en bij u zegt men dat in Jeruzalem de plek is waar God vereerd moet worden. 21 Geloof me, zei Jezus, er komt een tijd dat jullie noch op deze berg, noch in Jeruzalem de Vader zullen aanbidden. 22 Jullie weten niet wat je vereert, maar wij weten dat wel; de redding komt immers van de Joden. 23 Maar er komt een tijd, en die tijd is nu gekomen, dat wie de Vader echt aanbidt, hem aanbidt in **geest en in waarheid**. De Vader zoekt mensen die hem zo aanbidden, 24 want God is Geest, dus wie hem aanbidt, moet dat doen in geest en in waarheid. 25 De vrouw zei: Ik weet wel dat de messias zal komen (dat betekent **gezalfde**), wanneer hij komt zal hij ons alles vertellen. 26 Jezus zei tegen haar: Dat ben ik, degene die met u spreekt.

27 Op dat moment kwamen zijn leerlingen terug, en ze verbaasden zich erover dat hij met een vrouw in gesprek was. Toch vroeg niemand: Wat wilt u daarmee? of Waarom spreekt u met haar? 28 De vrouw liet haar kruik staan, ging terug naar de stad en zei tegen de mensen daar: 29 Kom mee, er is iemand die alles van mij weet. Zou dat niet de messias zijn? 30 Toen gingen de mensen de stad uit, naar hem toe.

31 Intussen zeiden de leerlingen tegen Jezus: **Rabbi**, u moet iets eten. 32 Maar hij zei: Ik heb voedsel dat jullie niet kennen. 33 Zou iemand hem iets te eten gebracht hebben? zeiden ze tegen elkaar. 34 Maar Jezus zei: Mijn voedsel is: de wil doen van hem die mij gezonden heeft en zijn werk voltooien. 35 Jullie zeggen toch: Nog vier maanden en dan komt de oogst? Ik zeg jullie: kijk om je heen, dan zie je dat de velden rijp zijn

21 Sichar: dronken.

voor de oogst! 36 De maaier krijgt zijn loon al en verzamelt vruchten voor het eeuwige leven, zodat de zaaier en de maaier tegelijk feest kunnen vieren. 37 Hier is het gezegde van toepassing: De een zaait, de ander maait. 38 Ik stuur jullie eropuit om een oogst binnen te halen waarvoor je geen moeite hebt hoeven doen; dat hebben anderen gedaan en jullie maken hun werk af.

39 In die stad kwamen veel Samaritanen tot geloof in hem door het getuigenis van de vrouw: Hij weet alles van me. 40 Ze gingen naar hem toe en vroegen hem bij hen te blijven. Toen bleef hij nog twee dagen. 41 Nog veel meer mensen kwamen tot geloof door wat hij zei; 42 ze zeiden tegen de vrouw: Wij geloven nu niet meer om wat jij gezegd hebt, maar we hebben hem zelf gehoord en we weten dat hij werkelijk de **redder** van de wereld is.

COMMENTAAR

In geest en waarheid brengt ons terug bij hoe de mens niet enkel ziel en lichaam is. De geest is verbonden met de profetische traditie. JHWH zalft. JHWH's geest brengt trouw en waarheid, uit één stuk zijn (volmaakt, één) zoals de Hemelse Vader. Die onverdeeldheid uit God is niet particularistisch, niet racistisch, niet favoriet.... Het levend water doet ons denken op het verhaal van een Levende: JHWH leeft, JHWH is niet van hout dat moet gedragen worden, maar draagt zelf....

Of

Joh. 5-15.19b-26.39a.40-42

5 Er was ook iemand bij die al achtendertig jaar ziek was. 6 Jezus zag hem liggen; hij wist hoe lang hij al ziek was en zei tegen hem: Wilt u gezond worden? 7 De zieke antwoordde: Heer, als het water gaat bewegen is er niemand om mij erin te helpen; ik probeer het wel, maar altijd is een ander al voor mij in het water. 8 Jezus zei: Sta op, pak uw mat op en loop. 9 En meteen werd de man gezond: hij pakte zijn slaapmat op en liep. Nu was het die dag **sabbat**. 10 De Joden zeiden dan ook tegen de man die genezen was: Het is sabbat, het is niet toegestaan een slaapmat te dragen! 11 Maar hij zei tegen hen: Degene die mij genezen heeft, zei tegen mij: Pak uw mat op en loop. ? 12 Wie zei dat tegen u ? vroegen ze. 13 Maar de man die genezen was kon niet zeggen

wie het was, want Jezus was al verdwenen omdat daar zo veel mensen waren.

14 Later kwam Jezus hem tegen in de tempel en toen zei hij tegen hem: U bent nu gezond; zondig daarom niet meer, anders zal u iets ergers overkomen.

15 De man ging aan de Joden vertellen dat het Jezus was die hem gezond gemaakt had.

16 Het was omdat Jezus zulke dingen deed op sabbat, dat de Joden tegen hem optraden. 17 Maar Jezus zei: Mijn Vader werkt aan „n stuk door, en daarom doe ik dat ook. 18 Vanaf dat moment probeerden de Joden hem te doden, omdat hij niet alleen de sabbat ondermijnde, maar bovendien God zijn eigen Vader noemde, en zichzelf zo aan God gelijkstelde.

19 Jezus reageerde hierop met de volgende woorden: Waarachtig, ik verzeker u: de Zoon kan niets uit zichzelf doen, hij kan alleen doen wat hij de Vader ziet doen; en wat de Vader doet, dat doet de Zoon op dezelfde manier. 20 De Vader heeft de Zoon immers lief en laat hem alles zien wat hij doet. Hij zal hem nog grotere dingen laten zien, u zult verbaasd staan! 21 Want zoals de Vader doden opwekt en levend maakt, zo maakt ook de Zoon levend wie hij wil. 22 De Vader zelf velst over niemand een oordeel, maar hij heeft **het oordeel** geheel aan de Zoon toevertrouwd. 23 Dan zal iedereen de Zoon eer betuigen zoals men de Vader eert. Wie de Zoon niet eert, eert ook de Vader niet die hem gezonden heeft.

24 Waarachtig, ik verzeker u: wie luistert naar wat ik zeg en hem gelooft die mij gezonden heeft, heeft **eeuwig leven**; over hem wordt geen oordeel uitgesproken, hij is van de dood overgegaan naar het leven. 25 Ik verzeker u: er komt een tijd, en het is nu al zover, dat de doden de stem van Gods Zoon zullen horen en dat wie hem horen, zullen leven. 26 Zoals de Vader leven heeft in zichzelf, zo heeft ook de Zoon leven in zichzelf; dat heeft de Vader hem gegeven.

27 En omdat hij de Mensenzoon is, heeft hij hem ook gezag gegeven om het oordeel te vellen. 28 Wees hierover niet verwonderd, er komt een moment waarop alle doden zijn stem zullen horen 29 en uit hun graf zullen komen: wie het goede gedaan heeft staat op om te leven, wie het slechte gedaan heeft staat op om veroordeeld te worden.

30 Ik kan niets doen uit mijzelf: ik oordeel naar wat ik hoor, en mijn oordeel is rechtvaardig omdat ik mij niet richt op wat ik zelf wil, maar op de wil van hem die mij gezonden heeft. 31 Als ik nu over mezelf zou getuigen, dan was mijn verklaring niet betrouwbaar, 32 maar iemand anders getuigt over mij, en ik weet dat zijn verklaring over mij betrouwbaar is. 33 U hebt boden naar Johannes gestuurd en hij heeft een betrouwbaar getuigenis afgelegd. 34 Niet dat ik het getuigenis van een mens nodig heb, maar ik zeg dit om u te redden. 35 Johannes was een lamp die helder brandde, en u hebt zich een tijd in zijn licht verheugd. 36 Maar ik heb een belangrijker getuigenis dan Johannes: het werk dat de Vader mij gegeven heeft om te volbrengen. Wat ik doe getuigt ervan dat de Vader mij heeft gezonden. 37 De Vader die mij gezonden heeft, heeft dus zelf een getuigenis over mij afgelegd. Maar u hebt zijn stem nooit gehoord en zijn gestalte nooit gezien, 38 en u hebt zijn woord niet blijvend in u opgenomen, want aan degene die hij gezonden heeft, schenkt u geen geloof.

39 U bestudeert de Schriften en u denkt daardoor eeuwig leven te hebben. Welnu, de Schriften getuigen over mij, 40 maar bij mij wilt u niet komen om leven te ontvangen. 41 Niet dat de mensen mij moeten eren, 42 maar ik ken u: u hebt geen liefde voor God in u.

COMMENTAAR

In het andere verhaal over de lamme die zonder zonde weggaat morrelen de schriftgeleerden zonden vergeven is alleen aan God besteed. Hier verdedigt Jezus zich al onmiddellijk met zijn legitimatie door te stellen dat de Vader Hem hiertoe machtigt.

Besluit

De rode draad van de teksten is Jezus is Messias. Het is bijzonder boeiend om te zien hoe die titel gegroeid is en wat die *gezalfde Christus en die Komende Messias (ongeveer)* betekent.